

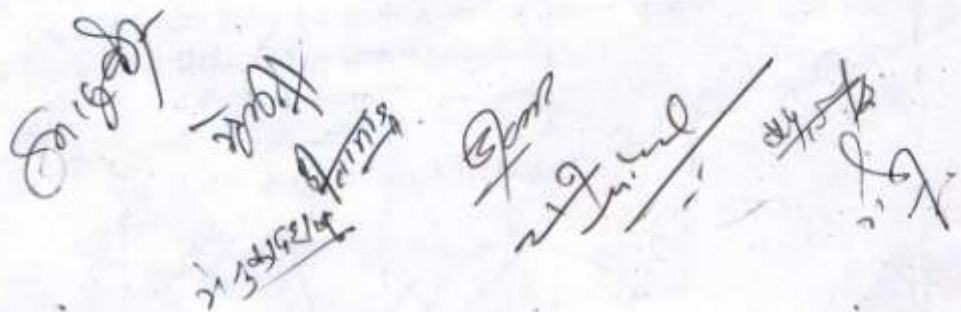
जागृति बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड, इलाम
सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारणसम्बन्धी कार्यविधि निर्देशिका २०७५

प्रस्थावना :

सम्पत्ति शुद्धीकरण (मनी लाउन्डरिङ) निवारण ऐन, २०६४, सो अन्तर्गत बनेका नियमावली, नेपाल राष्ट्रिय बैंक वित्तीय जानकारी इकाईले बचत तथा ऋणको कारोबार गर्ने सहकारी संस्था र बचत तथा ऋणको कारोबार गर्ने बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्थालाई सम्पत्ति शुद्धीकरण (मनी लाउन्डरिङ) निवारण गर्ने सम्बन्धमा जारी गरेको निर्देशन एवं सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारणसम्बन्धी सहकारी संघ संस्थालाई जारी गरिएको निर्देशनको प्रभावकारी कार्यान्वयनद्वारा सहकारी संस्थाहरूमा हुने वित्तीय कारोबारको स्वच्छता एवम् पारदर्शिता कायम गर्दै सहकारी वित्तीय प्रणालीलाई संरक्षण गर्न यो निर्देशिका जारी गरिएको छ।

परिच्छेद-१
प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ : (१) यस निर्देशनको नाम "सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारणसम्बन्धी कार्यविधि निर्देशिका, २०७५" रहेको छ।
(२) यो निर्देशिका संचालक समितिको बैठकले पारित गरे पछि तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ। त्यस पछि बस्ने वार्षिक साधारणमा अनुमोदनको लागि पेश गरिने छ।
२. परिभाषा : विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस निर्देशिकामा,-
(क) "ऐन" भन्नाले सम्पत्ति शुद्धीकरण (मनी लाउन्डरिङ) निवारण ऐन, २०६४ सम्भन्तुपर्छ।
(ख) नियमावली" भन्नाले सम्पत्ति शुद्धीकरण (मनी लाउन्डरिङ) निवारण नियमावली, २०७३ सम्भन्तुपर्छ।
(ग) 'संस्था' भन्नाले जागृति बचत तथा ऋण सहकारी संस्था सम्भन्तुपर्छ। यसपछि संस्था मात्र भनिने छ।
(घ) "विनियम" भन्नाले संस्थाको विनियमलाई सम्भन्तुपर्छ।
(ङ) "कार्यालय" भन्नाले इलाम नगरपालिकाको कार्यालयलाई सम्भन्तुपर्छ।
(च) "जायजेथा" भन्नाले संस्थाको पछिल्लो आर्थिक वर्षको लेखापरीक्षण बमोजिम कायम रहेको वासलातको जम्मा सम्पत्ति वा दायित्व सम्भन्तुपर्छ।
(छ) "प्रमुख कार्यकारी अधिकृत" भन्नाले संस्थाका दैनिक कार्यसञ्चालन नियन्त्रण गर्ने अन्तिम जिम्मेवारी भएको व्यवस्थापक वा त्यस्तै पदको कर्मचारी सम्भन्तुपर्छ र सो शब्दले संस्थाले सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारणसम्बन्धी कार्य गर्न तोकेको कर्मचारी समेतलाई जनाउँछ।
(ज) "रजिष्टार" भन्नाले विभागको रजिष्टार सम्भन्तुपर्छ।
(झ) 'वित्तीय जानकारी इकाई' भन्नाले ऐनको दफा ९ बमोजिमको वित्तीय जानकारी इकाई सम्भन्तुपर्छ।
(ञ) "विभाग" भन्नाले सहकारी विभाग सम्भन्तुपर्छ।
(ट) "सदस्य" भन्नाले संस्थाको सदस्य सम्भन्तुपर्छ र सो शब्दले नियमावलीको नियम २ को खण्ड (ख) बमोजिमको व्यक्ति समेतलाई जनाउँछ।

20/07/2075

परिच्छेद-२

सदस्य पहिचान, सीमा तथा शंकास्पद कारोवार र जोखिम सम्बन्धी व्यवस्था

१. आफ्नो सदस्यको स्पष्ट पहिचान (Know Your Member) कायम गरी सोको विवरण राख्नु पर्ने:

- (१) संस्थाले कसैलाई सदस्य बनाउँदा वा खाता खोल्दा, कर्जा प्रवाह गर्दा वा अन्य कुनै आर्थिक कारोवार गर्दा अनुसूचि-२ बमोजिम पहिचान खुल्ने कागजात तथा विवरण लिई सोको अभिलेख राख्नु पर्नेछ।
- (२) संस्थाले विद्यमान (पुराना) सदस्यहरूको सम्बन्धमा उल्लिखित ऐन बमोजिम विवरणहरू भए नभएको हेरी नभएको भए उनीहरूको विवरणलाई २०७५ चैत्र मसान्त भित्र अद्यावधिक गरी गराई राख्नु पर्नेछ।
- (३) संस्थाले कार्यालय/शाखामा सदस्यले सहकारी संस्थामा पेश गर्नु पर्ने सबै कागजातहरू प्रमाणित गर्नको लागि व्यवस्थापक वा कुनै कर्मचारीलाई तोकिएको तयस्ता कागजातहरू निजबाट प्रमाणित गराई राख्नु पर्नेछ।

२. विवरण दिनु पर्ने:

दफा १ बमोजिम संस्थाले आवश्यक विवरण माग्दा त्यस्तो विवरण उपलब्ध गराउने दायित्व सम्बन्धित सदस्यको हुनेछ। कुनै कारणवस त्यस्तो विवरण नदिने वा दिन नसक्ने सदस्यसँग संस्थाले आफ्नो कारोवार वा व्यवसायिक सम्बन्ध राख्न तत्काल इन्कार गर्न सक्नेछ। कुनै कारणले स्थापित सम्बन्ध गर्न इन्कार गर्न नसकिने अवस्था भएमा त्यस्ता सदस्यसंगको कारोवारलाई शंकास्पद कारोवार मानी सोको विवरण अनुसूचि-३ बमोजिमको ढाँचामा वित्तीय जानकारी इकाइमा पेश गर्नु पर्नेछ।

३. सीमा वा सो भन्दा बढी रकमका कारोवारको विवरण दिने:

- (१) संस्थाले कुनै पनि व्यक्ति वा संस्थाले एक पटक वा पटक पटक गरी एक दिनमा दश लाख रुपैयाँ वा सो भन्दा बढी रकमको कुनै पनि माध्यमबाट जम्मा वा भुक्तानीका कारोवार गरेमा सोको विवरण अनुसूचि-२ बमोजिमको ढाँचामा त्यस्तो कारोवार भएको मितिले सात दिन भित्र वित्तीय जानकारी इकाइमा पेश गर्नु पर्नेछ।
- (२) संस्थामा जम्मा (प्राप्त) हुन आउने दश लाख रुपैयाँ सीमा भन्दा भाथीका कारोवार रकमको, खाता, बही, श्रेस्ता वा हिसाब सञ्चालन सम्बन्धी छुट्टै प्रक्रियागत संयन्त्र तयार गर्नु पर्ने छ र त्यस्तो कारोवारको श्रोत समेत सम्बन्धित ग्राहकबाट उल्लेख गर्न लगाई अद्यावधिक गरी राख्नु पर्नेछ।
- (३) तोकिएको सीमाको वा सो भन्दा बढी वा घटीको कारोवार शंकास्पद देखिएमा शंकास्पद कारोवारमा समेत सो विवरण खुलाई पठाउनु पर्नेछ।

४. सीमा कारोवारको विवरण पठाउन छुट:

दफा ३ मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि देहायका सरकारी निकाय, संस्था, कार्यालय, वा व्यक्तिको खाता मार्फत भए गरेका जम्मा/खर्च कारोवारको सूचना/विवरण संस्थाले वित्तीय जानकारी इकाइमा पठाउनु पर्ने छैन:-

- (क) नेपाल सरकार वा नेपाल सरकार अन्तर्गतको कार्यालय वा निकाय तथा नेपाल सरकारको पूजा वा अधिकांश स्वामित्व भएको कुनै पनि कार्यालय, कम्पनी, संघ/संस्था वा निकायले गरेको कारोवार,
- (ख) विशेष ऐन अन्तर्गत स्थापित निकायको कारोवार, यस खण्डको प्रयोजनका लागि विशेष ऐन अन्तर्गत स्थापित निकाय भन्नाले कुनै खास निकाय स्थापना गर्न बनेको ऐन अन्तर्गत स्थापित निकाय सम्झनु पर्छ।

२१/३/२०७५

- (ग) संस्थाले संस्थागत रूपमा बैंक तथा वित्तीय संस्था वा सरकारी निकायसंग गरेको कारोवार,
 (घ) पब्लिक लिमिटेड कम्पनीले अन्य पब्लिक कम्पनी, सरकारी वा अर्ध सरकारी कार्यालय, संघ/संस्था, कम्पनी वा निकाय, विशेष कानून बमोजिम स्थापित निकायसंग गरेको कारोवार,
 (ङ) संस्थाले प्रचलित कानून बमोजिम कर्जा सापटी वा सुविधा प्रदान गरेको कारोवार,
 (च) कुनै सहकारी संस्थाले आफ्ना कर्मचारीलाई दिएको सेवा सुविधा वापतको कारोवार ।

५. शंकास्पद कारोवारको विवरण पठाउनु पर्ने:

- (१) संस्थाले यसै निर्देशनको परिच्छेद २ मा दिएको आधार बमोजिमको अवस्था रहे भएमा त्यस्ता कुनै कारोवारको सूचना अनुसूचि -३ बमोजिमको ढाँचामा वित्तीय जानकारी इकाईलाई तत्काल दिनु पर्नेछ ।
 (२) सहकारी संस्थाले शंकास्पद कारोवार भनी वित्तीय जानकारी इकाईलाई दिएका जानकारीको अभिलेख खडा गरी सम्बन्धित कर्मचारीले राख्नु पर्नेछ ।
 (३) शंकास्पद कारोवारको हकमा विवरण पठाउनका लागि कारोवारको कुनै सीमा रहने छैन ।

६. जोखिमको वर्गिकरण

- (१) संस्थाले आफ्ना सदस्य, कारोवारको मात्रा, प्रकृति र क्षेत्र हेरी ती कारोवारमा अन्तरनिहित जोखिमलाई पहिचान गरी जोखिमको वर्गिकरण देहाय बमोजिम गर्नु पर्नेछ :-
 (क) अत्याधिक जोखिम
 (ख) जोखिमयुक्त
 (ग) सामान्य जोखिम
 (२) संस्थाले देहाय बमोजिमका सदस्य तथा कारोवारलाई अत्याधिक जोखिम अन्तर्गत राख्नु पर्नेछः
 (क) आतङ्क, आतङ्ककारी गतिविधि, आतङ्कवादी संगठन, संगठित अपराध, लागू औषध लगायत अन्य कुनै पनि किसिमका अपराधिक कार्यलाई प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष सहयोग पुऱ्याउनेसँग सम्बन्धित र त्यस्तो कारोवार,
 (ख) राजनैतिक, व्यवसायिक, सामाजिक, वित्तीय, प्रशासनिक आदि क्षेत्रमा उच्च तहमा रहेका स्वदेशी वा विदेशी नागरिक तथा थाहा भएसम्मका निजका परिवार, नजिकका नातेदार वा निहुरसँग सम्बद्ध फर्म, कम्पनी वा संघ/संस्थासँग सम्बन्धित कारोवार,
 (ग) आफ्नो नियामक वा निरिक्षण गर्ने निकाय नभएका फर्म, कम्पनी, संस्था वा निकाय र त्यस्तो कारोवार,
 (घ) आमने समाने नभई हुन सक्ने कारोवार,
 (ङ) सम्पत्ति शुद्धिकरण र अन्य वित्तीय अपराधमा संलग्न भएको भनी आम संचार माध्यममा चर्चा पाएका सदस्यहरु,
 (च) सहकारी संस्थाको कार्यक्षेत्र भित्र हुने गरेका काम कारवाही आदिका आधारमा बढी संका गर्नु पर्ने कारोवार,
 (छ) कर, भन्सार, दस्तुर वा अन्य राजश्व आदि छली, हिनामिना गर्न गराउने भनी बुझिएका/सुनिएका र सो सँग कुनै पनि प्रकारले सम्बन्धित व्यक्तिसँगको कारोवार,
 (ज) शंकास्पद कारोवार पहिचान गर्न सकिने आधार मध्येका कारोवार,
 (झ) सहकारी संस्था आफैले उपयुक्त ठानेका अन्य कारोवार ।
 (३) संस्थाले देहाय बमोजिमका सदस्य र कारोवारलाई जोखिमयुक्त ग्राहक तथा कारोवारलाई अन्तर्गत राख्नु पर्नेछः
 (क) प्रविधिको दुरुपयोगबाट हुन सक्ने कारोवार

- २१/११/२०१८
- (ख) नियामक निकाय नभएका फर्म, कम्पनी, संस्था वा व्यवसायीका कारोवार,
 (ग) आफ्नो वित्तीय अवस्था सम्बन्धी विवरण नियमित प्रकाशन नगर्ने वा गर्नु नपर्ने फर्म, कम्पनी, संस्था वा व्यवसायीका कारोवार,
 (घ) प्रायः नगदमै कारोवार हुने व्यवसाय तथा सोका कारोवार,
 (ङ) गैर नाफामूलक स्वदेशी तथा विदेशी गैर सरकारी संस्था तथा सोसँग सम्बन्धित कारोवार,
 (च) संस्था आफैले उपयुक्त ठानेका अन्य कारोवार ।
 (४) सहकारी संस्थाले देहाय बमोजिमका सदस्य/ग्राहक र कारोवारलाई समान्य जोखिमयुक्त ग्राहक तथा कारोवारलाई अन्तर्गत राख्नु पर्नेछः
 (क) विवरण सार्वजनिक हुने
 (ख) नियमन, निरीक्षण, सुपरीवेक्षण गरिने,
 (ग) अत्याधिक जोखिम वा जोखिमयुक्त सूचिमा पर्ने वा शंकास्पद कारोवार अन्तर्गत पर्ने बाहेकका अवस्थामा वित्तीय जानकारी इकाईले सीमा कारोवारको सूचना दिन नपर्ने गरी तोकेका अन्य सदस्य, संस्था वा सोसँग सम्बन्धित कारोवार ।
 (५) संस्थाले वर्गिकृत कारोवारको समय समयमा समीक्षा गर्नु पर्ने छ र निहित जोखिम अनुसार सूचिमा हेरफेर गर्न सकिने छ ।
 तर अत्याधिक जोखिम भएका कारोवारको भने प्रत्येक तीन तीन महिनामा समीक्षा गर्नु पर्नेछ ।

परिच्छेद-२

शंकास्पद कारोवार पहिचान गर्ने आधारहरू तथा कारोवारको प्रकृति

७. सूचना दिनु पर्ने काम कारोवारको प्रकृति:

सम्पत्ति शुद्धिकरण (मनी लाउण्डरिङ्ग) निवारण ऐन, २०६४, सम्पत्ति शुद्धिकरण -मनी लाउण्डरिङ्ग निवारण नियमावली, २०७३, वित्तीय जानकारी इकाई र विभागको निर्देशन तथा यस निर्देशिका बमोजिम सहकारी संस्थाले आफ्ना सदस्यसँग सम्बन्धित काम कारोवारको सिलसिलामा कुनै पनि स्वदेशी वा विदेशी नागरिक, सदस्य/ग्राहक, फर्म, कम्पनी, संस्था वा निकायले सम्पत्ति शुद्धिकरण, आतङ्ककारी कार्य वा सम्बद्ध अन्य कसूरजन्य कुनै पनि कार्यहरू गरेको, गर्न लागेको वा गर्न प्रयास गरेको थाहा हुन आएमा वा देखिएमा वा देहाय बमोजिमको कार्य गरे गराएको वा गर्न लागे वा लगाएको पाएमा वा शंका लागेमा सो कुरा शंकास्पद कार्य/गतिविधि/कारोवारको सूचनाको रूपमा अनुसूची -३ को ढाँचामा वित्तीय जानकारी इकाईलाई तत्काल सूचना गर्नु पर्नेछः-

- (१) नेपाल वा विदेशमा कुनै कसूर वा अपराधबाट प्राप्त वा प्रचलित कानून बमोजिम लान ल्याउन नमिल्ने कुनै पनि प्रकारको सम्पत्ति (रकम समेत), सोमा प्रयोग भएका वा गर्न खोजिएका वस्तु, उपकरण वा कुनै पनि श्रोत साधन जुनसुकै उपाय वा माध्यमबाट स्थानान्तरण, ओसार पसार वा त्यस्तो प्रकृतिको कुनै कार्य गरे गराए वा गर्न लगाएमा,
 (२) नेपाल वा विदेशमा कुनै कसूर वा अपराधबाट प्राप्त रकम वा अन्य कुनै पनि प्रकारको सम्पत्ति प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रूपमा प्राप्त, धारण, भोगचलन वा प्रयोग गरेमा, त्यस्तो सम्पत्ति कुनै प्रकारबाट लगानी गरी प्राप्त गरेमा वा त्यसरी आएको वा बढे बढाएको सम्पत्तिलाई कानूनी रूपले प्राप्त गरेको, आर्जन गरेको सम्पत्तिको रूपमा भोगचलन गरेमा, धारण गरेमा वा प्रयोग वा उपभोग गरेमा वा त्यस्तो देखाउने कार्य वा सो सम्पत्तिसँग सम्बन्धित अन्य कुनै पनि कार्य

गरेमा वा त्यस्तो सम्पत्तिको स्रोत लुकाउने वा त्यस्तो सम्पत्ति प्राप्त गर्ने व्यक्तिलाई कानूनी कारवाहीबाट बचाउने उद्देश्यले त्यस्तो सम्पत्ति रुपान्तरण गर्ने, लुकाउन वा स्थानान्तरण गर्ने कसैलाई मद्दत गरेमा,

- (३) नेपाल वा विदेशमा कुनै कसूर वा अपराध गर्न गराउन प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष उद्योग, मद्दत, सहयोग, वा दुरुत्साहन गरे गराएमा,
- (४) सम्पत्ति शुद्धिकरण सम्बन्धी ऐन, नियम वा निर्देशन बमोजिम सूचना दिनु पर्ने कसूरको बारेमा सूचना नदिएको, दिन नखोजेको वा लुकाउन प्रयास गरे गराएको अवस्था देखिएमा,
- (५) सम्पत्ति शुद्धिकरण (मनी लाउण्डरिङ) निवारण ऐन, २०६४ बमोजिम दिनु पर्ने वा दिएको सूचना/जानकारी कानून बमोजिम बाहेक असम्बद्ध पक्ष वा अन्य कसैलाई जानकारी दिएको वा दिन लगाएको देखिएमा,
- (६) कसूर वा अपराधसँग सम्बन्धित सदस्यको रकम, सम्पत्ति अन्य सदस्यको भोग, स्वामित्व, प्रयोग प्रचलनमा गएको, पठाएको, प्राप्त गरेको वा त्यस्तो गर्ने प्रयास गरे गराएकोमा देखिएमा,
- (७) कुनै वित्तीय कसूर वा अपराध गरे गराएको वा गर्न लागेको वा लगाएको अवस्था देखिएमा,
- (८) कसूर वा अपराधसँग सम्बन्धित कुनै पनि सदस्य वा संस्थाको पहिचान सम्बन्धी विवरण भए गरेमा ।

८. आतङ्ककारीको पहिचान, कारोवारमा नियन्त्रण र सूचना

(क) सहकारी संस्थाले संयुक्त राष्ट्र संघ, सुरक्षा परिषद्को निर्णय नं. १२६७ तथा सोसँग सम्बन्धित आतङ्ककारीका रुपमा सूचिकृत अल कायदा, तालिबान लगायत समय समयमा तोकिएका अन्य संस्था, समूह वा व्यक्ति र त्यस्तासँग सम्बद्ध कुनै पनि संस्था, समूह वा व्यक्तिसँग कुनै पनि काम कारोवार गर्नु गराउन हुदैन ।

(ख) दफा ५ को खण्ड (१) बमोजिमको कुनै काम कारोवार सहकारी संस्थामा रहे भएको पाइएमा वा थाहा पाएमा तत्काल रोक्का गरी शंकास्पद कारोवारको रुपमा यस इकाईलाई जानकारी पठाई सोको जानकारी अपराध नियन्त्रण गर्ने सम्बन्धित सरकारी निकाय वा अधिकारीलाई समेत दिनु पर्नेछ ।

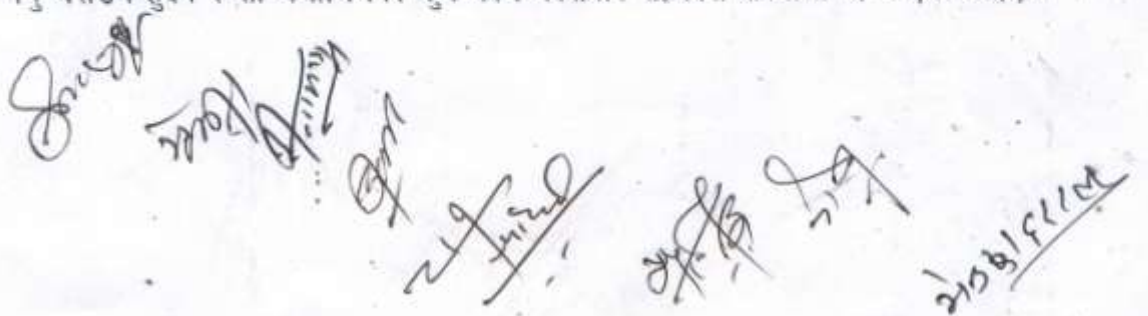
(ग) सहकारी संस्थाले खण्ड ५.१ बमोजिमका संस्था, समूह वा सदस्य/ग्राहक सम्बन्धी जानकारी संयुक्त राष्ट्र संघको वेब साइट

<http://www.un.org/sc/committees/1267/pdf/consolidatedlist.pdf>

बाट प्राप्त गरी सोको पहिचान र नियन्त्रण गर्ने आवश्यक संयन्त्र तत्काल निर्माण गर्नु पर्ने छ ।

(घ) सहकारी संस्थाले सार्क, युरोपियन युनियन लगायत विश्वका विभिन्न अन्तरसरकारी, अन्तर्राष्ट्रिय वा क्षेत्रीय संघ/संस्थाले आतङ्ककारीका रुपमा सूचिकृत गरेका कुनै पनि संस्था, समूह वा व्यक्ति र त्यस्ता कार्यसँग सम्बद्ध कुनै पनि संस्था, समूह वा व्यक्तिसँग कुनै पनि काम कारोवार गर्नु गराउन हुदैन र सो बमोजिमको कुनै काम कारोवार सहकारी संस्थामा रहे भएको पाइएमा वा थाहा पाएमा तत्काल रोक्का गरी शंकास्पद कारोवारको रुपमा यस इकाईलाई जानकारी पठाई सोको जानकारी अपराध नियन्त्रण गर्ने सम्बन्धित सरकारी निकाय वा अधिकारीलाई समेत दिनु पर्नेछ ।

(ङ) नेपालको प्रचलित कानून वा कानूनी व्यवस्थाले अन्यथा गरेकोमा बाहेक सहकारी संस्थाले विभिन्न मुलुकले आतङ्ककारी वा आपराधिक गिरोहका रुपमा घोषणा गरेका कुनै संस्था, समूह वा व्यक्ति र त्यस्तासँग सम्बद्ध कुनै पनि संस्था, समूह वा व्यक्तिसँग कुनै पनि काम कारोवार गर्नु गराउन हुदैन र सो बमोजिमको कुनै काम कारोवार सहकारी संस्थामा रहे भएको पाइएमा

११/११/१९९९

- वा थाहा पाएमा तत्काल शंकास्पद कारोवारको रुपमा यस इकाईलाई पठाई सोको जानकारी अपराध नियन्त्रण गर्ने सम्बन्धित सरकारी अधिकारीलाई समेत दिनु पर्नेछ ।
- (च) देहाय बमोजिमका अन्तर्राष्ट्रिय महासन्धी, सन्धी, सम्झौता बमोजिम गरेको कुनै पनि कसूरलाई शंकास्पद कारोवार अन्तर्गत राखी वित्तीय जानकारी इकाईलाई तत्काल सूचना दिनु पर्ने छ ।
 - (१) सन् १९६३ मा सम्पन्न वायुयानभिन्न भएका कसूर तथा अन्य केही कार्य सम्बन्धी टोकियो महासन्धि (टोकियो कन्भेन्सन अन अफेन्सेज एण्ड सर्टेन अदर एक्ट्स कमिटेड अन बोर्ड एअरक्राफ्ट)
 - (२) सन् १९७० मा हेगमा सम्पन्न भएको वायुयानको गैर कानूनी कब्जाको दमन सम्बन्धी महासन्धि (कन्भेन्सन फर द सप्रेसन अफ अनलफूल सिजर अफ एअरक्राफ्ट)
 - (३) सन् १९७१ मा मन्ट्रियलमा सम्पन्न भएको गैर सैनिक हवाई उडानको सुरक्षाको विरुद्ध गरिने गैर कानूनी कारवाहीको दमन सम्बन्धी महासन्धि (कन्भेन्सन फर द सप्रेसन अफ अनलफूल एक्ट्स एगेन्स्ट द सेफ्टी अफ सिभिल एभिएशन)
 - (४) सन् १९७३ मा सम्पन्न भएको कूटनैतिक प्रतिनिधि लगायत अन्तर्राष्ट्रिय रुपमा संरक्षित सदस्य/ग्राहकहरु विरुद्धको अपराध निवारण तथा सजाय सम्बन्धी महासन्धि (कन्भेन्सन अन द प्रिभेन्सन एण्ड पनिश्मेण्ट अफ क्राइम एगेन्स्ट इन्टरनेशनल्ली प्रोटेक्टेड पर्सन्स इन्क्लुडिङ डिप्लोम्याटिक एजेण्ट्स)
 - (५) सन् १९७९ मा सम्पन्न शरीर बन्धक लिने विरुद्धको महासन्धि (इन्टरनेशनल कन्भेन्सन एगेन्स्ट द टेकिङ्ग अफ होस्टेजेज)
 - (६) सन् १९८७ मा सम्पन्न आतङ्कवादको दमन सम्बन्धी सार्क क्षेत्रीय महासन्धि (सार्क रिजन्सल कन्भेन्सन अन सप्रेसन अफ टेरोरिज्म)
 - (७) लागूशोध तथा मनोद्वेषक पदार्थको गैर कानूनी ओसार पसार र बेचबिखन विरुद्ध संयुक्त राष्ट्र संघीय महासन्धी, १९८८ (यु. एन. कन्भेन्सन अगेन्स्ट इलिसिट ट्राफिक इन नारकोटिक ड्रग्स एण्ड साइकोट्रपिक सब्स्टान्स, १९८८)
 - (८) आतङ्कवादी कार्यमा वित्तीय लगानी दमन सम्बन्धी संयुक्त राष्ट्र संघीय महासन्धी, १९९९ (यु. एन. कन्भेन्सन फर द सप्रेसन अफ द फाइनान्सिङ्ग अफ टेरोरिज्म)
 - (९) बहुउद्देशीय संगठित अपराध सम्बन्धी संयुक्त राष्ट्र संघीय महासन्धी, २००० (यु. एन. कन्भेन्सन अगेन्स्ट ट्रान्सनेशनल अर्गनाइज्ड क्राइम)
 - (१०) भ्रष्टाचार विरुद्ध संयुक्त राष्ट्र संघीय महासन्धी, २००३ (यु. एन. कन्भेन्सन अगेन्स्ट करप्सन)
 - (११) संयुक्त राष्ट्र संघ, सुरक्षा परिषदको निर्णय नं १२६७ तथा सोसंग सम्बन्धित अन्य निर्णय
 - (१२) आतङ्कवादी वा अन्य आपराधिक काम कारवाहीको विरुद्ध नेपाल पक्ष भएको अन्य कुनै महासन्धि, सन्धी, सम्झौता
 - (१३) सदस्य/ग्राहकको सामान्य आर्थिक अवस्थाले गर्न संभव नदेखिने किसिमका कुनै पनि कारोवार,
 - (१४) आफूलाई उपलब्ध गराईएको विवरणसंग मेल नखाने प्रकृतिको कारोवार,
 - (१५) कुनै व्यापार वा व्यवसायको क्रममा सामान्य रुपले संभव नहुने खालको वा अस्वभाविक प्रकृतिको कुनै पनि कारोवार,
 - (१६) कुनै सदस्य/ग्राहकको आर्थिक वा व्यवसायिक कारोवारमा आएको असामान्य वृद्धि वा परिवर्तन,
 - (१७) आय श्रोत नखुलेको वा नखुलाएको वा श्रोतको बारेमा धित्तबुझ्दो विवरण प्राप्त नभएको अवस्थाको कारोवार,
 - (१८) उपयुक्त पहिचान (CDD) प्रक्रिया पूरा नगर्ने वा गर्न नसक्ने सदस्य/ग्राहकसंगको कारोवार,

११/११/१९९९

- १९) कुनै पनि किसिमका आतंककारी गतिविधि, आतंकवादी संगठन वा कुनै पनि अपराधिक कार्यलाई प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रूपमा सहयोग पुऱ्याउने देखिएको कारोवार,
- २०) नेपाल सरकारले आतंकवादी वा अपराधिक गतिविधिमा संलग्न भनि तोकिएका व्यक्ति वा संस्था, वा अन्तर्राष्ट्रिय रूपमा संयुक्त राष्ट्र संघले विभिन्न प्रस्ताव माफत आतंकवादी वा अपराधिको सूचीमा राखेका व्यक्ति वा संस्थाको कारोवार,
- २१) आतंककारी गतिविधिमा संलग्न व्यक्ति, संगठन वा अपराधिक कार्यहरूसंग प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रूपमा सम्बन्धित हुन सक्ने कारोवार वा सोसंग सम्बन्धित अन्य कुनै पनि व्यक्तिको कारोवार,
- २२) कुनै पनि किसिमले संकास्पद देखिने कारोवार वा सम्पत्ति शुद्धिकरण गर्ने उद्देश्यले वा आतंककारी वा अपराधिक गतिविधिलाई प्रोत्साहन गर्ने गरी गरेको वा भएको देखिने वा शंका लाग्ने कारोवार,
- २३) कुनै पनि हिसाबले अस्वाभाविक वा शंकास्पद देखिने कारोवार,
- २४) संकास्पद कारोवार गर्न प्रयास गर्ने व्यक्ति तथा संस्थाको कारोवार ।

परिच्छेद-३ जिम्मेवारी

७. संस्थाको जिम्मेवारी : ऐन, नियमावली, वित्तिय इकाइ र सहकारी विभागले जारी गरेको निर्देशन बमोजिम संस्थाले पूरा गर्नुपर्ने दायित्व प्रभावकारी रूपमा पूरा गर्न, गराउन आवश्यक नीति, कार्यविधि, नियन्त्रण प्रणाली, जनशक्ति, साधन, स्रोतसमेतको समुचित व्यवस्था मिलाउने जिम्मेवारी सञ्चालक समितिको हुनेछ ।
८. व्यवस्थापकको जिम्मेवारी हुने : ऐन, नियमावली र यो निर्देशनबमोजिम संस्थाले पूरा गर्नुपर्ने दायित्व पूरा गर्न आवश्यक व्यवस्थापकीय जिम्मेवारी व्यवस्थापकको हुनेछ ।
९. कार्यान्वयन अधिकारी :
- (१) संस्थाको सञ्चालक समितिले ऐन, नियमावली र सोअन्तर्गत जारी निर्देशिकाबमोजिमको दायित्व पूरा गर्न व्यवस्थापनस्तरको कार्यान्वयन अधिकारी (कम्प्लायन्स अफिसर) नियुक्त गर्नुपर्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम कार्यान्वयन अधिकारीको नियुक्ति नभएसम्मका लागि व्यवस्थापकले नै कार्यान्वयन अधिकारीको समेत जिम्मेवारी वहन गर्नुपर्नेछ ।
- (३) संस्थाले कार्यान्वयन अधिकारीको नाम, ठेगाना, योग्यता, सम्पर्क नम्बर इमेल लगायतका विवरण वित्तीय जानकारी इकाई र विभागसमक्ष पेश गर्नुका साथै कार्यान्वयन अधिकारी परिवर्तन भएमा वा निजको विवरणमा परिवर्तन भएमा सोको समेत जानकारी पठाउनुपर्नेछ ।
- (४) संस्थाले कार्यान्वयन अधिकारीले ऐनको दफा ७त. को उपदफा (४) मा उल्लिखित काम, कर्तव्य र अधिकारका अतिरिक्त देहायका कार्यहरू समेत सम्पादन गर्ने गरी तोक्नुपर्नेछ :-
- (क) ऐन, नियमावली र यस निर्देशिका बमोजिमको कार्य प्रभावकारी बनाउन सम्पर्क-विन्दु (फोकल प्वाइन्ट) को रूपमा काम गर्ने,
- (ख) ऐन, नियमावली, वित्तिय जानकारी इकाई, विभागको निर्देशन र यस निर्देशिका बमोजिमको कार्य प्रभावकारी रूपमा गर्न नीति, कार्यविधि र प्रणालीको मस्यौदा तर्जुमा गरी पेश गर्ने,

- 801/2015/10/1
- 21/3/2015
- (ग) कर्मचारी वा अन्य स्रोतबाट ऐन, नियमावली, वित्तीय जानकारी इकाई, विभागको निर्देशन र यस निर्देशिका बमोजिम प्राप्त अस्वाभाविक वा शङ्कास्पद कारोवारसम्बन्धी सूचना विश्लेषण तथा जाँचबुझ गर्ने,
 - (घ) आफ्नो कार्य सम्पादन गर्न संस्थाका अन्य विभाग/शाखा वा पदाधिकारीसँग विशेषज्ञ सेवा लिन वा आवश्यक जुनसुकै कागजात, विवरण वा सूचना निर्बाध रूपमा जुनसुकै बखत प्राप्त गर्न सक्ने,
 - (ङ) ऐन, नियमावली, वित्तीय जानकारी इकाई, विभागको निर्देशन तथा यस निर्देशिका बमोजिमको विषय कार्यान्वयन भए, नभएको अनुगमन गरी प्रतिवेदन पेस गर्ने ।
 - (च) संस्थाले आवश्यकता महशुस गरेमा कार्यान्वयन अधिकारीलाई सहयोग गर्न संस्थाले आवश्यक कर्मचारीहरूको व्यवस्थासमेत गर्नेछ ।
 - (छ) कार्यान्वयन अधिकारीले ऐन, नियमावली, वित्तीय जानकारी इकाई, विभागको निर्देशन तथा यस निर्देशिका बमोजिमको विषय कार्यान्वयन गर्ने सिलसिलामा माग गरेको आवश्यक सूचना, जानकारी, कागजात, अभिलेख वा विवरण उपलब्ध नगराउने संस्थाका पदाधिकारी वा कर्मचारीलाई कारबाईको सिफारिस गर्नुपर्नेछ र सो सिफारिसद्वारा बमोजिम संस्थाले कारबाई गरी सोको जानकारी वित्तीय जानकारी इकाई तथा विभागलाई गराउनुपर्नेछ ।
 - (ज) संस्थाको सञ्चालक समितिले कम्तीमा छ महिनामा एक पटक ऐन, नियमावली र यस निर्देशिका बमोजिम भए, गरेका काम-कारबाईको समीक्षा गर्नुपर्नेछ ।
 - (झ) ऐन, नियमावली र यस निर्देशिकाको पालना प्रभावकारी एवं परिणाममुखी बनाउनका लागि संस्थाले आफ्ना सदस्य, सञ्चालक समितिका सदस्यहरू तथा उच्च व्यवस्थापन र कर्मचारीहरूको क्षमता विकासका लागि आवश्यक व्यवस्था भिलाउनुपर्नेछ ।

१०. कार्यविभाजन गरी जिम्मेवारी तोक्न सक्ने :

- (१) व्यवस्थापकले ऐन, नियमावली र यो निर्देशिका बमोजिम संस्थाले सम्पादन गर्नुपर्ने कार्यहरू मातहतका कर्मचारीहरूमा विभाजन गरी सम्पादनको जिम्मेवारीसमेत तोक्न सक्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कार्यान्वयन अधिकारीको भूमिकामा प्रतिकूल असर पर्ने गरी कार्यविभाजन वा जिम्मेवारी निर्धारण गर्नु हुँदैन ।

११. गोपनीयता कायम गर्नुपर्ने :

- (१) कार्यान्वयन अधिकारीले ऐन, नियमावली तथा यस निर्देशिका बमोजिम तयार वा पेस गरेको सीमा वा शङ्कास्पद कारोवारको प्रतिवेदनको सूचना वा जानकारी वित्तीय जानकारी इकाई बाहेक अन्य कसैलाई दिनु हुँदैन ।
तर प्रतिवेदन र प्रतिवेदनमा उल्लिखित नाम, नामेसीबाहेक अन्य विवरण विभाग, कार्यालय वा प्रचलित कानूनबमोजिम अधिकारप्राप्त अधिकारीले माग गरेका बखत उपलब्ध गराउन यस दफामा लेखिएको कुनै कुराले बाधा पुऱ्याएको मानिनेछैन ।
- (२) संस्थाको पदाधिकारी, कर्मचारी, सल्लाहकार वा लेखापरीक्षकले आफ्नो कार्यसम्पादनका सिलसिलामा प्राप्त सूचना वा जानकारी सम्बन्धित वा अन्य कुनै व्यक्तिलाई कुनै तवरले प्रकट नगरी गोप्यता कायम राख्नुपर्नेछ ।

१२. बाधा अड्काउ फुकाउने र व्याख्या गर्ने अधिकार

यस निर्देशिकाको कार्यान्वयन गर्ने क्रममा कुनै किसिमको द्विविधा वा बाधा अड्काउ आइपरेमा सोको व्याख्या गर्ने र बाधा अड्काउ फुकाउने अन्तिम अधिकार सञ्चालक समितिलाई हुने छ ।

801/2015/10/1

21/3/2015

ग फर्म, कम्पनी, संस्था वा व्यवसायिका कारोवार,
I सम्बन्धी विवरण नियमित प्रकाशन नगर्ने वा गर्नु नपर्ने फर्म,
साप्रीका कारोवार,
हुने व्यवसाय तथा सोका कारोवार,
तथा विदेशी गैर सरकारी संस्था तथा सोसँग सम्बन्धित कारोवार,
छानेका अन्य कारोवार ।
I बमोजिमका सदस्य/ग्राहक र कारोवारलाई समान्य जोखिमयुक्त
ई अन्तर्गत राख्नु पर्नेछ

विक्षण गरिने,

जोखिमयुक्त सूचिमा पर्ने वा शंकास्पद कारोवार अन्तर्गत पर्ने
तीय जानकारी इकाईले सीमा कारोवारको सूचना दिन नपर्ने गरी
स्था वा सोसँग सम्बन्धित कारोवार ।

समय समयमा समीक्षा गर्नु पर्ने छ र निहित जोखिम अनुसार
३।

भएका कारोवारको भने प्रत्येक तीन तीन महिनामा समीक्षा गर्नु

परिच्छेद-२

पहिचान गर्ने आधारहरु तथा कारोवारको प्रकृति

प्रकृति:

उरिङ्ग) निवारण ऐन, २०६४, सम्पत्ति शुद्धिकरण -मनी लाउण्डरिङ्ग,
तिय जानकारी इकाई र विभागको निर्देशन तथा यस निर्देशिका
ना सदस्यसँग सम्बन्धित काम कारोवारको सिलसिलामा कुनै पनि
स्य/ग्राहक, फर्म, कम्पनी, संस्था वा निकायले सम्पत्ति शुद्धिकरण,
न्य कसूरजन्य कुनै पनि कार्यहरु गरेको, गर्न लागेको वा गर्न प्रयास
बएमा वा देहाय बमोजिमको कार्य गरे गराएको वा गर्न लागे वा
ना सो कुरा शंकास्पद कार्य/गतिविधि/कारोवारको सूचनाको रूपमा
जानकारी इकाईलाई तत्काल सूचना गर्नु पर्नेछ:-

रू वा अपराधबाट प्राप्त वा प्रचलित कानून बमोजिम लान ल्याउन
सम्पत्ति (रकम समेत), सोमा प्रयोग भएका वा गर्न खोजिएका वस्तु,
साधन जुनसुकै उपाय वा माध्यमबाट स्थानान्तरण, जोसार पसार
र्ष गरे गराए वा गर्न लगाएमा,

रू वा अपराधबाट प्राप्त रकम वा अन्य कुनै पनि प्रकारको सम्पत्ति
प्राप्त, धारण, भोगचलन वा प्रयोग गरेमा, त्यस्तो सम्पत्ति कुनै
र गरेमा वा त्यसरी आएको वा बढे बढाएको सम्पत्तिलाई कानूनी
रेको सम्पत्तिको रूपमा भोगचलन गरेमा, धारण गरेमा वा प्रयोग वा
देखाउने कार्य वा सो सम्पत्तिसँग सम्बन्धित अन्य कुनै पनि कार्य